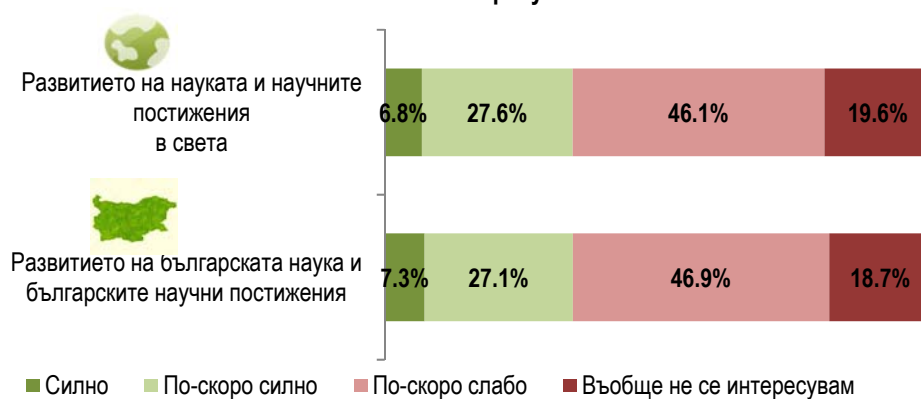


Българската академия на науките в представите и оценките на българското общество

Резултати от национално представително проучване,
проведено от агенция Алфа Рисърч в периода май-юни 2018 г.

Българите се отнасят към науката и научните постижения като към високо престижна, благородна и значима за бъдещето на обществото и отделния човек дейност, но в личен план се интересуват относително слабо от тази сфера, показва национално представително проучване на агенция Алфа Рисърч. 53% от гражданите на ЕС проявяват интерес и любопитство към науката, докато за България този дял е едва около 35%.

В каква степен се интересувате от:



Общественото възприятие за мисията и ролята на БАН е да бъде както научен, така и експертно-консултативен център. Към момента най-голяма е убедеността на гражданите, че БАН е силна като „научен център“ (67.9%). По отношение на ролята ѝ като „експертно-консултативен център“ позициите ѝ са в относително отстъпление (52.6%), а мненията за това дали трябва да бъде духовен център са поляризирани. Възможно е тази поляризация да се дължи донякъде на двукрото възприемането на „духовен“ като просветителски и религиозен и съответно хората, за които конотацията „религиозен“ е доминираща, отхвърлят тази роля, тъй като тя е антипод на наука.

Ролята на БАН в обществото:



73% от анкетиранияте са на мнение, че БАН трябва да изпълнява своята мисия, като развива успоредно и балансирано фундаменталната и приложната наука. По отношение на съпътстващите дейности, най-високи очаквания има към изработването на прогнози – почти три четвърти от пълнолетните българи са на това мнение. Следват дейности, свързани с образованието на ученици и студенти (57.4%), както и консултантски дейности за разработване на политики (51.7%). Относително най-слаби са очакванията Академията да допринесе за повишаване образоваността на цялото население, но и тук делът достига почти 50 на сто.

Освен научната дейност БАН трябва да поддържа:



В събирателния образ на Академията доминира представата за нея като един от символите на българския духовен капитал. Над две трети от анкетиранияте споделят тезата, че „постиженията на учените от БАН са повод за гордост и национално самочувствие“ (68.1%). В контекста на ежедневната ѝ дейност обаче обществените очаквания са за по-силна ориентация върху приложното знание и за оптимизиране на нейния щат, така че да се развива конкурентно на водещи световни научни институции.

Съгласни ли сте или не със следните твърдения?

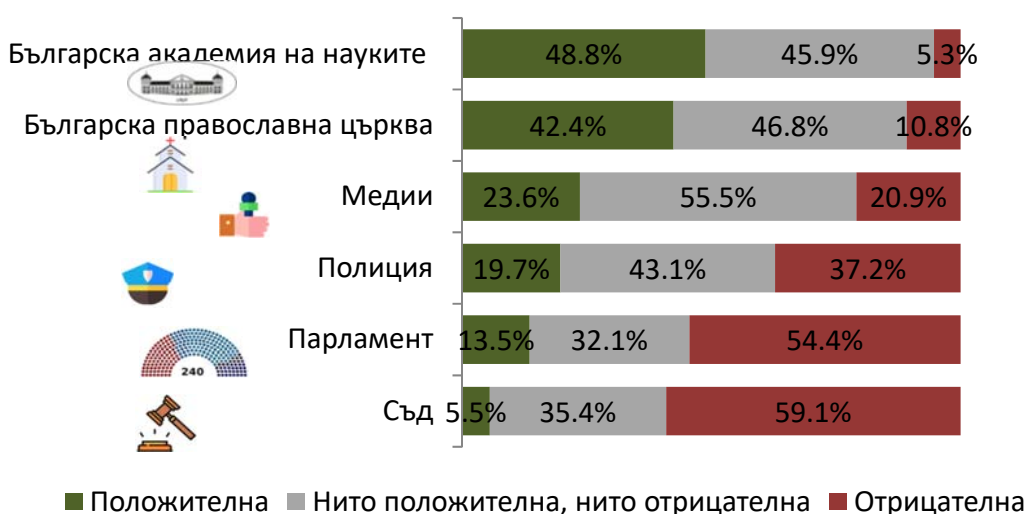


Конкретно по отношение на подобряване на образованието в страната, където БАН партнира, но и се конкурира с университетите, проучването установява, че българските граждани имат позитивно отношение към ангажиментите на Академията в това поле, и в частност към трите основни направления – подготовка на докторанти и млади учени, включване на представители на Академията като преподаватели във висшето образование и макар и по-слабо - в работата с таланти ученици.



В условия на сериозна криза и ерозия на доверието към ключови институции в България през последните години, Българска академия на науките успява да запази относително високо положително отношение към себе си – както в абсолютно изражение, така и в сравнение с други институции. По-подробно, с 48.8% положително отношение, 45.9% неутрално и 5.3% отрицателно, БАН се отличава с изключително благоприятно съотношение между позитивни и негативни оценки. Можем да посочим, че разгледана самостоятелно, така и в сравнение с други ключови институции, БАН се ползва с високо обществено доверие, особено на фона на масовата ерозия в отношението към институциите през последните години.

Как оценявате дейността на следните институции?



Резултатите от проведеното изследване показват, че цялостните обществени нагласи към науката и нейната роля в обществото са позитивни, но оценките за развитието на науката в България са по-сдържани. Именно в рамките на този социален контекст – позитивни нагласи към науката по принцип, но по-критично отношение към развитието на науката в България през последните години – се формират обществените нагласи към БАН, към нейната мисия, роля в обществото и необходимостта от подкрепа за българската наука.

Общо 83% от анкетираните в отговор на свободен въпрос могат да посочат организация, или институт, които свързват с науката в страната. Сред тях БАН, въпреки всички проблеми през последните години, остава най-силно разпознаваемата чисто научна институция. Непосредствено след нея анкетираните поставят университетите.

С кои организации/институции свързвате българската наука?*	
БАН	70,6%
Университети	43,5%
Институти	13,8%
Научно-изследователски центрове, лаборатории	10,0%
Училища, учебни заведения, гимназии	9,7%
НПО, фондации	3,1%
Правителство/министерства	1,1%
Университетски болници	1,1%
<i>*Посочени са общо 50 организации и институции; извън таблицата са онези, за които споменават под 1% от анкетираните</i>	

В отговор на свободен въпрос „кои институти на БАН са им известни“, анкетираните изброяват общо 44 института, като посочват основно научни области – напр. институт по математика, по физика, метеорология и пр. Почти 45% от анкетираните са посочили поне един институт на БАН, дори и името да не е прецизно цитирано. Две тенденции правят впечатление – първо, най-разпознаваеми са институтите, които най-често присъстват в медиите заради приложените си резултати; и второ, институтите, свързани с природните науки, са по-популярни от социалните и хуманитарни науки.

Оценки за финансирането на науката



Оценки за финансирането на БАН



Сред българските граждани доминира мнението, че науката и научно-приложните дейности трябва да бъдат национален приоритет, защото те са в основата на по-доброто развитие на страната. Противоположната теза, България първо да стане по-богата, и едва тогава да започне да отделя повече средства за наука и научно приложни

дейности, се споделя от почти двойно по-малко хора. Същевременно, 67% от анкетираните (и 87% от висшистите) смятат, че развитието на науката, подобно на другите страни в ЕС, трябва да бъде приоритет и за България.

Въпреки тази категорична позиция, конкретно по отношение финансирането на БАН, мненията са поляризирани. 53.4% смятат, че БАН получава недостатъчно финансиране от държавата, което пречи на развитието на науката. 43.2% са на обратното мнение - БАН разчита прекалено много на държавата, вместо да се опитва да привлече външно финансиране.

Високата ценност и значение, които се придават на развитието на науката, определят и очакванията на гражданите за по-силен ангажимент към нейното развитие от страна на правителството, а към медиите – за нейното отразяване. Най-голям интерес сред гражданите предизвикват научните постижения и успехите на младите учени, които е добре да бъдат много по-широко популяризирани.

Негативният извод от проучването е, че относително малко хора се интересуват от наука, а образователната система слабо стимулира учениците да се занимават с нея. Като резултат, е налице съществен риск през следващите години човешкият потенциал в науката рязко да намалее, а с това – и общата образованост и информираност на хората, което от своя страна да доведе до намаляване и на подкрепата за развитието на науката.

Позитивният извод от проучването е, че науката, научните институции и БАН запазват престижа си в българското общество. Науката присъства в регистъра на престижното и ценното, дори когато ежедневието я „загърбва“. Поради това е налице и висока обществена подкрепа за приоритетно финансиране на науката, за необходимостта от сериозен ангажимент към нея от страна на правителството и медиите. В събирателния образ на БАН ролята ѝ на научен център е основен фокус, по-слабо е идентифицирането ѝ с експертно-приложната дейност. Огромното мнозинство от хората настояват за балансирано развитие на фундаменталната и приложната наука.